

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра глобальної економіки

ЗАТВЕРДЖЕНО
Економічний факультет
«13» червня 2025 р.

***РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АГРАРНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ***

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	07УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	071 ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	ТРЕТІЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ) РІВЕНЬ
ФАКУЛЬТЕТ	ЕКОНОМІЧНИЙ

РОЗРОБНИК: доктор економічних наук, професор Діброва Анатолій Дмитрович

1. Опис навчальної дисципліни

Аграрна політика в умовах глобалізації економіки

Галузь знань, форма навчання, спеціальність, спеціалізація		
Галузь знань	07 Управління та адміністрування	
Освітній ступінь	доктор філософії	
Форма навчання	денна , вечірня та заочна	
Спеціальність	071 Облік і оподаткування	
Освітньо-наукова програма	Облік і оподаткування	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Дисципліна вибіркової компоненти циклу спеціальної (фахової) підготовки	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної, вечірньої та заочної форм навчання		
	денна /вечірняформа навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	15 год.	15 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	30 год.
Самостійна робота	75 год.	75 год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

«Аграрна політика в умовах глобалізації економіки» як навчальна дисципліна дає можливість аспірантам сформувати та розширити їх знання щодо практичного застосування теоретико-методологічних засад формування та реалізації аграрної політики держави, а також оцінювати ефективність застосування інструментів державного регулювання сільського господарства в умовах глобалізації економіки.

Вивчення навчальної дисципліни «Аграрна політика в умовах глобалізації економіки» сприятиме підвищенню рівня загальноекономічної підготовки фахівців, формуванню у них навичок науково-аналітичного опрацювання проблем аграрного сектору з позиції загальнодержавних інтересів та інтересів сільськогосподарських виробників в умовах глобалізації економіки, дає можливість опанувати теоретичні підходи до розробки та реалізації комплексу заходів щодо регулювання і підтримки аграрного сектору, з іншого – дає підстави осмислити і оцінити практичні дії державних структур на конкретному історичному етапі життя України в умовах глобалізації економіки.

Мета дисципліни: – оволодіння теоретико-методологічними основами формування та реалізації аграрної політики держави, вміннями оцінювати її ефективність та обґрунтовувати вибір тих чи інших заходів для розвитку та функціонування аграрного сектору в умовах глобалізації економіки.

Основні завдання дисципліни:

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- оволодіти базовими знаннями щодо економічної сутності, характеру і головних компонентів аграрної політики в умовах глобалізації економіки;
- аналізувати ефективність діяльності органів та інститутів аграрної політики в умовах глобалізації економіки, використовуючи різні інструменти;
- оцінювати окремі заходи фінансово-кредитної, податкової, цінової політики в аграрному секторі, а також аграрно-соціальній та аграрно-екологічній політиці держави в умовах глобалізації економіки;
- розуміти особливості формування аграрної політики у країнах із різним рівнем соціально-економічного розвитку, характеризувати аграрну політику окремих країн та блоків в умовах глобалізації економіки.

Вимоги до знань та вмінь, засвоєних слухачами в результаті вивчення дисципліни аспірант (здобувач) повинен:

знати та розуміти економічну сутність, характер і головні компоненти аграрної політики та умови її реалізації; *знати та вміти* аналізувати наслідки використання окремих інструментів регулювання внутрішнього агропродовольчого ринку та зовнішньої торгівлі з точки зору їх впливу на виробників, споживачів та держави; *знати* механізми формування національних та світових агропродовольчих ринків, вплив аграрної політики на міжнародну торгівлю та продовольчу безпеку країни в умовах євроінтеграції; *знати та вміти* застосовувати інструменти

регулювання ринків агропродовольчої продукції та виявляти економічні наслідки їх застосування; *знати та вміти* аналізувати ефективність окремих заходів бюджетної, податкової, фінансово-кредитної та ринкової політики держави.

Також аспірант (здобувач) повинен знати:

- економічну сутність, характер і головні компоненти аграрної політики та умови її реалізації в умовах глобалізації економіки;
- механізми формування національних та світових агропродовольчих ринків, вплив аграрної політики на міжнародну торгівлю та продовольчу безпеку країни в умовах глобалізації економіки;
- інструменти регулювання ринків агропродовольчої продукції та економічні наслідки їх застосування в умовах глобалізації економіки;
- основні підходи до оцінювання рівня державної підтримки аграрного сектору в умовах глобалізації економіки;
- засади аграрно-екологічної, аграрно-соціальної політики, їх сучасні аспекти і проблеми реалізації в умовах глобалізації економіки;
- основні етапи розвитку аграрної політики в Україні та основні напрями сучасної аграрної політики держави в умовах глобалізації економіки;
- особливості формування окремих агропродовольчих ринків в Україні з позиції попиту і пропозиції, інструменти державного регулювання внутрішнього ринку та зовнішньої торгівлі агропродовольчою продукцією;
- особливості формування аграрної політики у країнах з різним рівнем економічного розвитку, основні складові аграрної політики окремих зарубіжних країн в умовах глобалізації економіки.

Також аспірант (здобувач) повинен вміти:

- формувати мету та систему цілей аграрної політики держави в умовах глобалізації економіки;
- аналізувати наслідки використання окремих інструментів регулювання внутрішнього агропродовольчого ринку та зовнішньої торгівлі з точки зору їх впливу на виробників, споживачів та державний бюджет в умовах глобалізації економіки;
- визначати рівень захисту аграрного сектору із використанням загальноприйнятої світовою спільнотою методології в умовах глобалізації економіки;
- оцінювати міжнародну конкурентоспроможність вітчизняного сільськогосподарського виробництва в умовах глобалізації економіки;
- обґрунтовувати пріоритети державної структурної, соціальної та екологічної політики в умовах глобалізації економіки.

Очікувані результати навчання:

Дисципліна «Аграрна політика в умовах глобалізації економіки» повинна забезпечити такі результати навчання (згідно з ОНП):

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК05. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), формувати системний науковий світогляд, професійної етики та загального культурного кругозору.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК02. Здатність працювати з різними джерелами, отримувати, обробляти, аналізувати, систематизувати отриману інформацію з основних національних, європейських та міжнародних нормативно-правових актів з питань регулювання обліку, аналізу, аудиту та оподаткування

СК06. Здатність застосовувати інформаційні технології, сучасні методи наукових досліджень із використанням новітніх прикладних пакетів і програмних продуктів для наукового обґрунтування та підтвердження / спростування гіпотез.

СК10. Здатність ідентифікувати вплив інтеграційних процесів на тактику реалізації аграрної політики, визначати перспективні напрямки розвитку аграрного бізнесу, оцінювати існуючі умови, проблеми та переваги, визначати їх вплив на практику обліку та оподаткування.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН02. Здійснювати пошук, аналізувати та критично осмислювати інформацію, отриману з різних джерел, генерувати і продукувати власні науково-теоретичні та практично-спрямовані ідеї на принципах академічної культури й доброчесності, розвивати нові напрями і види обліку, аналізу, аудиту та оподаткування.

ПРН03. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми обліку, аналізу, аудиту та оподаткування державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.

ПРН06. Проводити міждисциплінарні наукові дослідження, які мають загальнодержавний характер для типологічно однорідних умов (економічних систем, моделей господарського механізму регіонів видів діяльності).

ПРН07. Враховувати соціальні, етичні, правові та економічні аспекти, що впливають на функціонування системи обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування для критичного оцінювання результатів досліджень.

ПРН 12. Глибоко розуміти теоретичні та методичні аспекти бухгалтерського обліку та оподаткування господарської діяльності суб'єктів аграрного бізнесу, застосовувати їх в практичній діяльності для підвищення ефективності управління діяльністю таких суб'єктів.

3. Програма та структура навчальної дисципліни «Аграрна політика в умовах глобалізації економіки»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна / вечірня форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р		л	п	с.р
Тема 1. Теоретичні основи аграрної політики	12	1	3	8	12	1	3	8
Тема 2. Методологічні засади формування та оцінки аграрної політики в умовах глобалізації економіки	12	2	3	7	12	2	3	7
Тема 3. Інструменти регулювання агропродовольчого ринку	12	1	3	8	12	1	3	8
Тема 4. Основні підходи до оцінки рівня державної підтримки аграрного сектору економіки	12	1	3	8	12	1	3	8
Тема 5. Аграрна політика окремих іноземних країн та їх блоків (США-ЄС) в умовах глобалізації економіки	12	2	3	7	12	2	3	7
Тема 6. Аналіз розвитку аграрної політики України в умовах глобалізації економіки	12	2	3	7	12	2	3	7
Тема 7. Макроекономічні чинники розвитку аграрної політики України в умовах глобалізації економіки	12	1	3	8	12	1	3	8
Тема 8. Сучасні виклики суспільства та аграрна політика в умовах глобалізації економіки	12	1	3	8	12	1	3	8
Тема 9. Моделі загальної та часткової рівноваги для прогнозування та моделювання аграрної політики	12	2	3	7	12	2	3	7
Тема 10. Модель часткової рівноваги AGMEMOD для аналізу та прогнозування і моделювання аграрної політики	12	2	3	7	12	2	3	7
Усього годин	120	10	30	75	120	10	30	75

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Теоретико-методологічні засади формування та оцінки аграрної	6

	політики.	
2.	Економічні наслідки застосування окремих інструментів регулювання вітчизняного аграрного сектору	6
3.	Регулювання основних аграрних ринків в Україні в умовах глобалізації економіки	6
4.	Сутність та структура економетричної моделі AGMEMOD для прогнозування та моделювання аграрної політики	6
5.	Розробка сценаріїв розвитку аграрних ринків на основі моделі AGMEMOD	6

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретичні основи аграрної політики	8
2	Тема 2. Методологічні засади формування та оцінки аграрної політики в умовах глобалізації економіки	7
3	Тема 3. Інструменти регулювання агропродовольчого ринку	8
4	Тема 4. Основні підходи до оцінки рівня державної підтримки аграрного сектору економіки	8
5	Тема 5. Аграрна політика окремих іноземних країн та їх блоків (США-ЄС) в умовах глобалізації економіки	7
6	Тема 6. Аналіз розвитку аграрної політики України в умовах глобалізації економіки	7
7	Тема 7. Макроекономічні чинники розвитку аграрної політики України в умовах глобалізації економіки	8
8	Тема 8. Сучасні виклики суспільства та аграрна політика в умовах глобалізації економіки	8
9	Тема 9. Моделі загальної та часткової рівноваги для прогнозування та моделювання аграрної політики	7
10	Тема 10. Модель часткової рівноваги AGMEMOD для аналізу та прогнозування і моделювання аграрної політики	7
	Усього годин	75

6. Анотований зміст курсу лекцій з дисципліни «Аграрна політика в умовах глобалізації економіки»

Лекція 1. Теоретичні основи аграрної політики

Взаємозв'язок між аграрною, загальною політикою та політикою суміжних галузей. Особливості сільськогосподарського виробництва, що зумовлюють необхідність державного регулювання галузі. Понятійно-категоріальний апарат та специфіка аграрної політики. Суть та принципи аграрної політики. Елементи аграрної політики держави. Модель процесу формування аграрної політики. Групи інтересів в аграрній політиці. Система цілей аграрної політики держави, що включає основні політико-економічні цілі для розвинених країн та цілі аграрної політики для більшості країн. Історичні аспекти виникнення макроекономічного регулювання. Зона конфлікту економічних інтересів та суспільних потреб в політичному контексті.

Лекція 2. Методологічні засади формування та оцінки аграрної політики в умовах глобалізації економіки

Наслідки державного втручання в сільськогосподарське виробництво та завдання аналізу аграрної політики держави. Критерії ефективності державного регулювання аграрного сектору економіки. Методологічні підходи щодо оцінки ефективності державної підтримки сільського господарства. Теоретичні основи аналізу рівня добробуту суспільства. Концепція витрат та концепція корисності в прикладній економічній науці про добробут суспільства. Основні концепції прикладної економічної науки про добробут (welfare economics): концепція надлишку виробника (producers surplus), концепція надлишку споживача (consumers surplus) та концепція ринкової рівноваги. Застосування аналізу добробуту суспільства при дослідженні ефективності використання інструментів аграрної політики держави. Цілі та пріоритети аграрної політики

Лекція 3. Інструменти регулювання агропродовольчого ринку Інститути та інструменти аграрної політики. Роль інститутів у розвитку та регулюванні аграрного сектору. Класифікація інструментів регулювання аграрного виробництва. Інструменти регулювання попиту. Інструменти регулювання пропозиції. Інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Інструменти організаційного, інфраструктурного та інформаційного характеру.

Лекція 4. Основні підходи до оцінки рівня державної підтримки аграрного сектору економіки

Основні підходи до оцінки рівня державної підтримки аграрного сектору: номінальний та реальний рівень захисту внутрішнього продовольчого ринку, показники державної підтримки виробників та споживачів сільськогосподарської продукції за методологією Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), визначення рівня підтримки аграрного сектору відповідно до методології COT (сукупний вимір підтримки). Загальні підходи до регулювання агропродовольчої торгівлі в рамках Світової організації торгівлі (СОТ). Вимоги щодо доступу до внутрішнього агропродовольчого ринку. Правила застосування експортних субсидій у рамках СОТ. Регулювання внутрішньої підтримки сільськогосподарського виробництва.

Лекція 5. Аграрна політика окремих іноземних країн та їх блоків (США-ЄС) в умовах глобалізації економіки

Історія виникнення та основні етапи реформування Спільної аграрної політики (САП) Європейського Союзу. Основні інструменти ринкової політики та підтримки цін сільськогосподарської продукції у ЄС. Політика щодо розвитку сільських територій. Аграрна політика в умовах розширення ЄС. Сучасна аграрна політика США та її вплив на світовий аграрний ринок. Основні інструменти підтримки цін сільськогосподарської продукції та доходів виробників у США. Еволюція аграрної політики країн ЦСЄ. Загальні тенденції розвитку аграрної політики країн – експортерів агропродовольчої продукції. Відмінності між заходами підтримки сільськогосподарських виробників в США та ЄС.

Лекція 6. Аналіз розвитку аграрної політики України в умовах глобалізації економіки

Реформування економічних відносин у аграрному секторі на початкових етапах ринкової трансформації економіки України. Основні засади державної аграрної політики у пореформений період. Приватизація та розвиток земельних відносин. Соціально-економічні очікування від земельної реформи. Організаційно-економічні засади та напрями земельної реформи в Україні. Організаційно-правові форми господарювання в Україні. Механізми регулювання аграрних ринків в Україні. Нормативно-правова база сучасної аграрної політики України. Мета та пріоритети сучасної аграрної політики України. Основні чинники, що визначають результативність аграрної політики.

Лекція 7. Макроекономічні чинники розвитку аграрної політики України в умовах глобалізації економіки

Макроекономічні та інституційні чинники аграрної реформи. Структура сільськогосподарського виробництва в Україні та структурна політика держави. Бюджетні-податкові та кредитно-фінансові чинники. Тенденції розвитку сільських територій та соціальна політика держави у сільській місцевості. Порівняльні переваги українського аграрного сектору на світовому агропродовольчому ринку, міжнародна конкурентоспроможність окремих агропродовольчих товарів. Економічна сутність, мета та принципи фінансового забезпечення аграрного сектору економіки України. Форми та джерела фінансового забезпечення суб'єктів господарювання аграрного сектору економіки України. Покриття потреби у фінансових ресурсах аграрного сектору економіки України. Вертикальна структура органів управління розвитком сільського, лісового і рибного господарства України. Законодавче забезпечення розвитку аграрного сектору економіки України. Напрями реформування інституційно-правового забезпечення аграрної політики. Аналіз діючого механізму податкового регулювання в аграрному секторі економіки України.

Лекція 8. Сучасні виклики суспільства та аграрна політика в умовах глобалізації економіки

Сучасні виклики суспільства та Аграрна політика. Урбанізація міграція і обмеженість земельних ресурсів. Суть та особливості урбаністичних процесів. Фактори впливу на розвиток аграрної політики. Трансформація землекористування в умовах урбанізації. Особливості урбанізації в Україні

Концепції підтримки сільських територій у аграрній політиці. Суть та особливості кліматичних змін. Кліматичні зміни та економічна ефективність сільськогосподарського виробництва. Адаптаційні заходи в Україні

Механізми адаптації до змін клімату в аграрній політиці: досвід ЄС. Виробництво енергії з біомаси. Суть та особливості розвитку виробництва енергії з біомаси. Забезпечення оптимізації використання ресурсів

Біогазова установка як основа агрокластера. Сучасні тенденції та перспективи використання біомаси для виробництва енергії. Довкілля – земля, повітря, вода, шум. Суть та особливості потенційних викликів розвитку сільського господарства. Суть та нормативні норми добробуту тварин. Якість та безпека продуктів харчування.

Лекція 9. Моделі загальної та часткової рівноваги для прогнозування та моделювання аграрної політики

Об'єктивна необхідність застосування моделей загальної та часткової рівноваги для прогнозування та моделювання аграрної політики. Загальна характеристика основних моделей міжнародної торгівлі агропродовольчою продукцією для прогнозування і моделювання аграрної політики:

Моделі загальної рівноваги: GTAP (*Global Trade Analysis Project*) – Університет Пурдью, США; MIRAGE (Modelling International Relationships in Applied General Equilibrium) – CEPII, Французький дослідницький центр із міжнародної економіки; UNCTAD (*The United Nations Conference on Trade and Development*) – ЮНКТАД; LINKAGE – Світовий банк.

Моделі часткової рівноваги: FAPRI (Food and Agricultural Policy Research Institute) – Університет штату Айова, США; ATPSM (The Agricultural Trade Policy Simulation Model) – ЮНКТАД та ФАО; SWOPSIM (Static World Policy Simulation Modeling Framework); AGLINK – ОЕСР; CAPRI (Common Agricultural Policy Regionalised Impact); ESIM (European Simulation Model); AGMEMOD (AGricultural MEmber states MODelling)

Лекція 10. Модель часткової рівноваги AGMEMOD для аналізу та прогнозування і моделювання аграрної політики

Сутність, розробники та основні базові характеристики моделі AGMEMOD (AGricultural MEmber states MODelling). Цільова спрямованість моделі AGMEMOD. Країни та галузі де використовується модель AGMEMOD. Прогнозування та моделювання розвитку ринків сільськогосподарської продукції та пов'язані з ними параметри (ринкові ціни, виробництво, споживання, імпорт, експорт, урожайність і посівні площі). Моделювання ефектів агрополітичних реформ. Розподіл за регіонами і групами виробників. Основні обмеження застосування моделі AGMEMOD.

7. Форми контролю

Усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування. Письмовий контроль у вигляді модульних контрольних робіт, самостійних письмових робіт, поточного тестування.

Критерії оцінювання знань усного та письмового опитування

Критеріями оцінки усного та письмового опитування є: повнота і правильність відповіді; ступінь усвідомлення, розуміння вивченого; повне оформлення відповіді.

– Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань здобувача. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та в процесі здійснення самостійної роботи за такими напрямками: експрес-опитування, тести, розрахункові завдання, задачі.

– Загальна кількість балів, яку аспірант може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів. Кількість балів за

кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю та підсумкового контролю..

Підсумковий семестровий контроль у формі:письмового заліку – для слухачів *денної та заочної форми навчання*.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Аграрна політика в умовах глобалізації економіки» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної теми.

T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T10	ІЗ	Іспит	Всього
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	10	30	100

8. Контрольні питання для визначення рівня засвоєння знань аспірантами

1. Взаємозв'язок між аграрною, загальною політикою та політикою суміжних галузей
2. Визначення та специфіка аграрної політики
3. Історичні аспекти виникнення макроекономічного регулювання
4. Зона конфлікту економічних інтересів та суспільних потреб в політичному контексті
5. Методологічні основи формування та аналізу аграрної політики
6. Критерії ефективності державного регулювання аграрного сектору економіки.
7. Методологічні підходи щодо оцінки ефективності державної підтримки сільського господарства.
8. Теоретичні основи аналізу рівня добробуту суспільства.
9. Концепція витрат та концепція корисності в прикладній економічній науці про добробут суспільства.
10. Основні концепції прикладної економічної науки про добробут (welfareeconomics).
11. Концепція надлишку виробника (producersurplus).
12. Концепція надлишку споживача (consumersurplus).
13. Застосування аналізу добробуту суспільства при дослідженні ефективності використання інструментів аграрної політики держави.
14. Цілі та пріоритети аграрної політики
15. Інститути та інструменти аграрної політики
16. Роль інститутів у розвитку та регулюванні аграрного сектору
17. Інструменти регулювання пропозиції
18. Основні етапи розвитку аграрної політики України
19. Вступ до СОТ та можливості і вимоги в рамках інтеграції з ЄС (ГВ ЗВТ)
20. Сучасний стан аграрного бізнесу України
21. Кон'юнктура ринку матеріально-технічнихресурсів для сільськогосподарського виробництва
22. Соціально-економічні очікування від земельної реформи в Україні
23. Сутність податків та їх вплив на суспільний добробут
24. Податкове регулювання аграрного сектору економіки
25. Методичні підходи до оцінки ефективності податкового регулювання

26. Організаційно-економічні засади та напрями забезпечення ефективного землекористування
27. Зарубіжний досвід функціонування ринку землі та його розвиток в Україні
28. Економічна сутність, мета та принципи фінансового забезпечення аграрного сектору економіки України
29. Форми та джерела фінансового забезпечення суб'єктів господарювання аграрного сектору економіки України
30. Покриття потреби у фінансових ресурсах аграрного сектору економіки України
31. Цілі, завдання і структура аграрного сектору економіки
32. Вертикальна структура органів управління розвитком сільського, лісового і рибного господарства України
33. Законодавче забезпечення розвитку аграрного сектору економіки України
34. Напрями реформування інституційно-правового забезпечення аграрної політики
35. Аналіз діючого механізму податкового регулювання в аграрному секторі економіки України
36. Сучасні тенденції світового продовольчого ринку в контексті очікуваних змін
37. Історія Виникнення та Основні Етапи Реформування Спільної Аграрної Політики (САП) Європейського Союзу
38. Аграрна політика США та Канади
39. Сучасні виклики суспільства та Аграрна політика
40. Урбанізація міграція і обмеженість земельних ресурсів
41. Суть та особливості урбаністичних процесів
42. Фактори впливу на розвиток аграрної політики
43. Трансформація землекористування в умовах урбанізації
44. Особливості урбанізації в Україні
45. Концепції підтримки сільських територій у аграрній політиці
46. Суть та особливості кліматичних змін
47. Кліматичні зміни та економічна ефективність сільськогосподарського виробництва в умовах
48. Механізми адаптації до змін клімату в аграрній політиці
49. Виробництво енергії з біомаси
50. Суть та особливості розвитку виробництва енергії з біомаси
51. Сучасні тенденції та перспективи використання біомаси для виробництва енергії.
52. Довкілля – земля, повітря, вода, шум
53. Суть та особливості потенційних викликів розвитку сільського господарства.
54. Якість та безпека продуктів харчування
55. Моделі загальної та часткової рівноваги для прогнозування та моделювання аграрної політики

56. Об'єктивна необхідність застосування моделей загальної та часткової рівноваги для прогнозування та моделювання аграрної політики.
57. Загальна характеристика основних моделей міжнародної торгівлі агропродовольчою продукцією для прогнозування і моделювання аграрної політики:
58. Сутність та основні базові характеристики моделі AGMEMOD (AGriculturalMEMberstatesMODelling).
59. Прогнозування та моделювання розвитку ринків сільськогосподарської продукції та пов'язані з ними параметри (ринкові ціни, виробництво, споживання, імпорт, експорт, урожайність і посівні площі).
60. Моделювання ефектів агрополітичних реформ.
61. Основні обмеження застосування моделі AGMEMOD.

9.Методи навчання.

При вивченні дисципліни використовуються методи інтерактивного навчання (розбір конкретних ситуацій методом case - study, рольові та ділові ігри, робота у малих групах, тренувальні завдання, практичні вправи, тести та т.п.).

Для досягнення поставленої мети вивчення дисципліни також використовуються наступні методи: історичний – при узагальненні поглядів представників різних наукових шкіл; абстрактно-логічний – при постановці мети і завдань дослідження, розробці наукової гіпотези курсової роботи; монографічний – при вивченні літературних джерел, законодавчих чи інших нормативно-правових актів; структурно-функціональний – для аналізу змін, що відбуваються в управлінні сільським господарством країни при здійсненні аграрної реформи; логіко-семантичний – при уточненні й систематизації структурних елементів механізму стратегічного управління сільським господарством із врахуванням об'єктивних закономірностей та специфічних особливостей розвитку галузі; економіко-статистичний – для аналізу основних техніко-економічних показників сучасного стану сільськогосподарського виробництва в Україні; економічного моделювання – економетрична динамічна модель часткової ринкової рівноваги – AGMEMOD.

10. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки для самостійної роботи та підготовки до семінарських і практичних занять з дисципліни «Аграрна політика» 2019р.
2. Аграрна політика. Програма навчальної дисципліни для аграрних вищих навчальних закладів /Кваша С.М., Діброва А.Д., Жемойда О.В., Ладика В.І., Калетнік Г.М., Скидан О.В. – ДУ «Науково-методичний центр інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності вищих навчальних закладів «Агроосвіта». – 2016. – 16 с.
3. Трофімцева О.В., Жемойда О.В. Українсько-англійський словник з аграрної політики. Україно-німецький агрополітичний діалог, 2015.

4. Чміль А.С. Методичні рекомендації щодо вивчення моделі AGMEMOD, Україно-німецький агрополітичний діалог; Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2019. 72 с.

11. Рекомендована література

Основна

1. Кваша С.М., Діброва А.Д., Жемойда О.В. Аграрна політика: навчальний посібник. – К.: Вид-во Ліра-К, 2018. – 388 с.
2. Аграрна політика та чинники її реалізації / Саблук П.Т., Лузан Ю.Я. // Економіка АПК. - 2019. - № 10 - С. 6-17.
3. Діброва А.Д., Крилов Я.О., Діброва Л.В., Діброва М.А. Регулювання ринку зерна України в умовах глобальних викликів: монографія. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2020 – 160 с.
4. Долаючи обмеження: засади адаптивних рішень та систем: [монографія] / [А.Д. Діброва та ін.]; за ред. А. Д. Діброви, В. Є. Андрієвського; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України, Ін-т розвитку адаптивних систем Київ, 2020. 896 с.
5. Фінансове забезпечення розвитку оптових ринків сільськогосподарської продукції в Україні: монографія / Кваша С. М. [та ін.] ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. - Київ : Компрінт, 2018. - 233 с.
6. Anatolii Dibrova, Liubov Pankratova, Iryna Cheban. Simulation of Agricultural Policy Scenarios Using the AGMEMOD Model. ICTERI 2020. Proceedings of the 16th International Conference on ICT in Education, Research and Industrial Applications. Integration, Harmonization and Knowledge Transfer. Volume II: Workshops. Kharkiv, Ukraine, October 06-10, 2020. P.471-486. <http://ceur-ws.org/Vol-2732/20200471.pdf> (база Scopus).
7. Аграрні трансформації та селянські господарства в системі продовольчої безпеки України / Гладій М.В., Лузан Ю.Я. // Економіка АПК. - 2020. - № 5 - С. 6-21.
8. Аналітичний потенціал абстрактно-логічного методу дослідження у сфері аграрної політики / Могильний О.М. // Економіка АПК. - 2020. - № 5 - С. 22-33.
9. Напрями формування пропозиції на ринку агропродовольчої продукції України: монографія / Жемойда О.В. - К.: ННЦ «ІАЕ», 2014 - 380 с.
10. Регулювання аграрного сектору економіки України в умовах євроінтеграції: [монографія] / [Діброва А. Д. та ін.]; за ред. А. Д. Діброви, В.Є. Андрієвського; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України, Ін-т розвитку аграр. ринків. - Київ : Інтердрук, 2014. - 572 с.
11. Розвиток аграрної політики України в умовах євроінтеграції [Текст] : монографія / А. Д. Діброва [та ін.] ; За ред.: А. Д. Діброви, В. Є. Андрієвського; Національний університет біоресурсів і природокористування України. - К. : ТОВ "Інтердрук", 2014. - 568 с

12. Формування біоекономічного потенціалу сільського господарства України в умовах ризиків кліматичних змін /за ред. А.Д. Діброва; Національний університет біоресурсів і природокористування України. – Ніжин: Видавець – ПП Лисенко М.М., 2017. – 256 с.
13. Формування зони вільної торгівлі між Україною та країнами-члена ЄС і можливі наслідки для аграрного сектору /[Кваша С.М., Власов В.І., Кривенко Н.В., Духницький Б.В. та ін.]; за ред. С.М.Кваші. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2014. – 58 с.
14. Формування і реалізація державної політики продовольчої безпеки України / Скидан О.В., Литвинчук І.Л., Николук О.М., Пивовар П.В., Іванюк О.В., Гринишин В.Є. // Економіка АПК. - 2020. - № 7 - С. 20-32.
15. Формування індексів та індикаторів сталого розвитку підприємництва в сільському господарстві: теоретико-методичні підходи / Шпикуляк О.Г., Іванченко В.О. // Економіка АПК. - 2020. - № 9 - С. 114-123.
16. Розвиток торгівлі та проблеми в ланцюгах товаропостачання продовольства в Україні / Ільчук М.М., Панкратова Л.Л. // Економіка АПК. - 2020. - № 8 - С. 22-33.
17. Henry C Taylor. Agricultural Economics Publisher: Wentworth Press, 2019, 334 P.
18. Johan Swinnen. The Political Economy of Agricultural and Food Policies (Palgrave Studies in Agricultural Economics and Food Policy). 2018. 276 p.
19. John W. W. Mellor. Agricultural Development and Economic Transformation: Promoting Growth with Poverty Reduction (Palgrave Studies in Agricultural Economics and Food Policy). 2017. 280 p.
20. Kym Anderson. Agricultural Trade, Policy Reforms, and Global Food Security (Palgrave Studies in Agricultural Economics and Food Policy). Publisher: Palgrave Macmillan; 1st ed. 2016 edition. 370 p.
21. Ronald Kay, William Edwards, Patricia Duffy. Loose Leaf for Farm Management 9th Edition Publisher: McGraw-Hill Education; 9 edition, 2019, 496 P.
22. Vincent H. Smith, Ed., Joseph W. Glauber, Ed., Barry K. Goodwin, Ed. Agricultural Policy in disarray. American Enterprise Institute (AEI).2018. 298 P.

Допоміжна

1. Закон України “Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року” № 2982-IV від 18 жовтня 2005 року.
2. Закон України “Про державну підтримку сільського господарства України” № 191-VIII від 12 лютого 2015 року.
3. Закон України “Про зерно та ринок зерна в Україні” №37-IV від 4 липня 2002 року із змінами та доповненнями.
4. Закон України “Про молоко та молочні продукти” № N 1870-IV від 24 червня 2004 року із змінами і доповненнями.
5. Аграрна реформа і політика в Україні: альтернативні погляди [Текст] / А. М. Малієнко, В. П. Ярмоленко. - Київ : Нічлава, 2017. - 166с.
6. Діброва А.Д., Чебан І.В. Моделювання ринку рідкого біопалива в Україні // Економіка АПК. – 2018. - №12. – С.16-25.
7. Кваша С.М., Григорьев С.О. / Сутність та особливості аграрного ринку. // Вісник ОНУ ім. Мечникова, 2016.Т.21. Вип.8 (50) -С.56-59.

8. Мельник Л.Г. «Зелена» економіка (досвід ЄС і практика України у світлі III і IV промислових революцій). Університетська книга, 2018. 463 с.
9. Організаційно-економічний механізм відродження і розвитку меліорації в Херсонській області / за ред. Діброви А.Д., Андрієвського В.Є.; Національний університет біоресурсів і природокористування України; Інститут розвитку аграрних ринків. – К., 2017. - 350 с.
10. Перспективи розвитку вітчизняного аграрного сектору у зв'язку з підписанням Україною економічної частини Угоди про асоціацію з Європейським союзом / за ред. М.І. Пугачова. - К.: ННЦ ІАЕ, 2014. - 44 с
11. Стратегічні напрями розвитку сільськогосподарського виробництва України (методичні підходи та розрахунки) / [Лупенко Ю. О., Месель-Веселяк В. Я., Грищенко О. Ю., Волосяк Ю. В.], за ред. Ю. О. Лупенка, В. Я. Месель-Веселяка. - К.: ННЦ „ІАЕ”, 2016. - 25 с.
12. Трансформація земельних відносин у сільському господарстві (аналітичний огляд) / Ю.О. Лупенко, О.В. Ходаківська. - К. : ННЦ “ІАЕ”, 2015. - 52 с.
13. Graham Redman. The John Nix Pocketbook for Farm Management: 49th Edition for 2019 Publisher: Agro Business Consultants Ltd, 2019, 300 P.
14. Cheban I., Dibrova A. Development of liquid biofuel market: an impact assessment of the new system of support in Ukraine // Journal of International Studies, vol. 13. №1. 2020. P. 262-278. (база - Scopus). DOI: 10.14254/2071-8330.2020/13-1/17
15. DibrovaAnatolii, DibrovaLarysa, KrylovYaroslav, DibrovaMaksym. Perspective development of the grain market and its regulation mechanism in Ukraine //Economic Sciences for Agribusiness and Rural Economy, Warsaw University of Life Sciences, №3. 2019, pp. 67–75. DOI: <https://doi.org/10.22630/ESARE.2019.3>
16. Dibrova A., Davydenko N., Nehoda Y., Titenko Z. Financial provision for competitiveness of agricultural enterprises // Intellectual Economics – 2020, Volume 14, Issue 1, 2020, Pages 67-75 (база Scopus). DOI: <https://doi.org/10.13165/IE-20-14-1-04>
17. AnatoliiDibrova, LarysaDibrova, MaksymDibrova. Strategic Imperatives for the Development of the Grain Market in Ukraine //International Scientific Days 2020. "Innovative Approaches for Sustainable Agriculture and Food Systems Development". Conference proceedings. - Editors Elena Horská, ZuzanaKapsdorferová, Marcela Hallová. Nitra, Slovak Republic. 2020. – P.216-225. doi: 10.18515/dBEM.ISD.P01.2020.p024.
18. Аграрний устрій України: наукове видання; за ред. Ю.О. Лупенка, М.Ф. Кропивка - К.: ННЦ «ІАЕ», 2017. - 72 с.
19. Діброва А.Д., Чан-хі О.С. Регулювання ринку молока та молочних продуктів в Україні: монографія. – Чернівці: Технодрук, 2016. – 248 с.
20. Дієвість податку на додану вартість при експорті продукції рослинництва / Педорченко А.Л., Шпичак О.О. // Економіка АПК. - 2020. - № 1 - С. 101-110.

21. Земельна реформа: сучасні проблеми і шляхи вирішення / Гладій М.В., Лузан Ю.Я. // Економіка АПК. - 2020. - № 2 - С. 6-19.
22. Земельні реформи в Україні: історія проведення / Баланюк І.Ф., Іванюк Т.Л. // Економіка АПК. - 2020. - № 1 - С. 111-120.
23. Убезпечення сільського способу життя: європейська політика, орієнтири для України / Бородіна О.М. // Економіка АПК. - 2020. - № 2 - С. 20-32.
24. Україна в системі глобальної економіки: торговельний аспект / Куцмус Н.М., Прокопчук О.А., Усюк Т.В. // Економіка АПК. - 2020. - № 4 - С. 94-104.

11. Інформаційні ресурси

1. <https://nubip.edu.ua/node/17325> - Електронна бібліотека НУБіПУ України
2. <http://rada.gov.ua/>
3. <http://www.kmu.gov.ua/control/>
4. <http://www.dazru.gov.ua/terra/control/uk/index>
5. <http://wto.org/>
6. http://www.fao.org/index_en.htm
7. <http://www.usda.gov/wps/portal/usda/usdahome>
8. <http://www.ukrstat.gov.ua>
9. <https://www.apk-inform.com/ru>
10. <https://ukragroconsult.com/uk/golovna/>
11. <http://www.proagro.com.ua>
12. <https://www.apd-ukraine.de>